

Atıf için/Citation: Alan, Y. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına yönelik görüşleri. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(2), 135-147.

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Çocuk Edebiyatına Yönelik Görüşleri

Yakup ALAN*

Öz: Bu çalışmanın amacı, Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına yönelik görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim kullanılmıştır. Araştırma Kilis 7 Aralık Üniversitesi Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Programında eğitim alan 32 öğretmen adayıyla yürütülmüştür. Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından oluşturulan ve alanında uzman 4 akademisyenin değerlendirmesine tabi tutulan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Form ile elde edilen veriler betimsel analize tabi tutulmuş ve tablolar hâlinde sunulmuştur. Ayrıca bulguları desteklemesi açısından öğretmen adaylarının görüşlerinden alıntılar yapılmıştır. Öğretmen adaylarından elde edilen verilerden hareketle; çocuk edebiyatının gerekliliği, çocuklar için hazırlanmamış eserlerin sakıncaları, çocuk edebiyatının yararları ve çocuk edebiyatında karşılaşılan sorunlara yönelik görüşler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, çocuk edebiyatının yararları, çocuk edebiyatında sorunlar, öğretmen adayları görüşleri.

Views of Turkish Teacher Candidates on Children's Literature

Abstract: The aim of this study was to reveal the views of Turkish teacher candidates on children's literature. Phenomenology, one of the qualitative research designs, was used in the study. The research was conducted with 32 teacher candidates who were studying at Kilis 7 Aralık University, Muallim Rıfat Faculty of Education, Department of Turkish Education. The data were collected through a semi-structured interview form, which was prepared by the researcher and given its final form in the light of the feedback received from field experts (3 Turkish language experts and 1 assessment and evaluation expert). The obtained data were coded and subjected to descriptive analysis. In addition, quotations were used from the opinions of the teacher candidates to support the results. Based on the data obtained from teacher candidates; the necessity of children's literature, the drawbacks of works that are not prepared for children, the benefits of children's literature, and the problems encountered in children's literature are presented.

Keywords: Children's literature, benefits of children's literature, problems in children's literature, teacher candidate views.

Giriş

İnsanlar arasındaki duygu, düşünce ve hayalleri dile getirmek amacıyla hazırlanan, edebi ve estetik değerleri olan sözlü ve yazılı eserlerin bütünü olarak ele alınabilen edebiyatın (Bağcı Ayrancı ve Aytaş, 2017); farklı insan yaşantılarını ve serüvenlerini ortaya koyarak insanı tanıtmaya, insanların yaşantısını zenginleştirme, sadece kafaya değil kalbe de hitap ederek duyguları aktarma, insanlar arasında bağ oluşturma, insanda çeşitli duyguları harekete geçirme, insanların bilinçlenmesini sağlama, kişilik gelişimlerine destek olma ve kişileri bencillikten kurtarma gibi çok çeşitli görevleri vardır (Kavcar, 1999). Bu şekilde genel bir tanımı ve özellikleri verilen edebiyatın içinde yer almasıyla birlikte çocuk edebiyatının kendine has bir yapısı ve dünyası vardır.

Sever (2015) çocuk edebiyatını, “Erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adı” (s. 17) olarak tanımlamaktadır. Dursunuoğlu (2013) da çocuk edebiyatını çocuğun hayal dünyasına seslenen, çocuğun zevk alarak rahatça anlayabileceği dili ve anlatımı içinde barındıran, onun ilgi duyabileceği konuları işleyen, onu duygu ve düşünce yönünden besleyen, olay örgüsünün karmaşık olmadığı eserler olarak tanımlamaktadır.

Şirin (1994) ise çocuk edebiyatını tanımlarken, çocuk edebiyatının önce edebiyat olduğunu ve edebiyatın içinde de en incelikli alan olduğundan bahsetmektedir. Bu doğrultuda çocuk edebiyatını her yaştan okurun ilgisini çekebilene, her yaştaki okur tarafından okunabilene, dili, anlatımı ve biçimi ile edebiyatın içinde bir tür olarak tanımlamaktadır. Tanımda yer verilen her yaştan okurun ilgisini çekebilene ve her yaştan okur tarafından okunabilene ifadesine karşın Karatay’a (2007) göre çocuk edebiyatı denildiğinde hedef kitlesi belli bir edebiyat anlaşılmalıdır. Çünkü edebiyat ürünlerinin seviye, dil, anlatım, konu gibi açılardan çocuklara uygun olmayabileceği gibi, çocuklar için yazılan ürünler de yetişkinlerin ilgisini çekmeyecektir. Bu nedenle edebiyat ve çocuk edebiyatı ayrımını iyi bilmek ve ona göre eserler üretmek gerekmektedir. Kan’a (2011) göre çocuk edebiyatı ile edebiyat arasındaki en temel fark dilin kullanımındadır. Çocuk edebiyatı ürünlerinde çocukların seviyesine uygun sade, anlaşılır bir dil kullanılmalı ve bu ürünler çocuğun hayal dünyasına seslenmelidir. Ayrıca çocuk edebiyatı ürünleri eğlendirici ve eğitici olmalıdır. Dilidüzgün (2004) ise çocuk edebiyatını yetişkinler için oluşturulan edebiyattan ayıran en önemli farkın, hitap ettiği hedef kitlenin özellikleri olduğunu belirtmektedir. Ayrıca Maltepe (2009) de çocuk kitaplarının fiziksel özelliklerinin (boyut, kâğıt cinsi, kapak ve cildi, sayfa düzeni, harfleri vs.) ve içerik özelliklerinin (tema, konu, karakterler, ileti, dil ve anlatım özellikleri vs.) oluşturulmasında çocuk gerçekliğine uyulması gerektiğini böylece nitelikli eserler ortaya çıkarılacağını ifade etmektedir.

Çocuk edebiyatı ayrımı göz önünde bulundurularak hazırlanan çocuk edebiyatı ürünlerinin, çocuklar üzerinde birçok etkisi vardır. Çocuk edebiyatı ürünleri çocukların; konuşma ve yazma becerilerinin gelişimine, farklı yaşamları tanımalarına, hayatı farklı yönleriyle algılayabilmesine, çok yönlü düşünme becerisini geliştirmesine, sorumluluk duygusunun gelişmesine, tartışma ve eleştiriyi öğrenmesine (Aykaç, 2011) katkı sağlar. Karatay’a (2007) göre de çocuk edebiyatı ürünlerinin çocuğun güven ve başarı duygusunu geliştirme, zihinsel gelişimine, dil gelişimine ve kişilik gelişimine katkı sağlama gibi farklı görevleri de vardır. Çocuk edebiyatının ayrıca söz varlığının oluşturulması, geliştirilmesi ve pekiştirilmesi (Baş, 2010); çocukların ruhsal gelişimlerine destek olması (Bağcı, 2007); çocukların kendilerine ait duyarlılıklarının, yaratıcılıklarının ve iletişim becerilerinin geliştirilmesi (Demircan, 2006); çalışkanlık, fedakârlık, yardımseverlik, iyilik, dürüstlük, yardımlaşma gibi değerlerin kazanılması ve hayata hazırlanmalarının sağlanması (Arseven, 2005; Karakuş ve Çoksever,

2019); çocukta milli dil bilincinin oluşturulması, kültürel değerlerin yaşanması ve nesilden nesile aktarılması (Ömeroğlu, 1998); yazınsal duyarlılığın ve okuma alışkanlığının kazanılması (Dilidüzgün, 2004) gibi birçok önemli yararı da vardır. Şirin (2000) de çocuk edebiyatının; çocukların ruhsal gereksinimlerini destekleme, algısal gelişimi destekleme, zihinsel gelişimi destekleme, çocukların olumlu kişilik gelişimine ortam hazırlama ve okuma alışkanlığı kazanmalarını sağlama gibi işlevlerinin olduğunu belirtmiştir.

Hem sayılan yararların sağlanması hem de hedeflere ulaşılabilmesi ancak nitelikli çocuk edebiyatı ürünlerinin çocuklara sunulmasıyla gerçekleşebilir. Çocuk edebiyatı ürünlerinin nitelikli sayılabilmesi ise fiziksel ve içeriksel özellikleri açısından bazı ölçütleri bünyelerinde barındırmasına bağlıdır. Kitapların fiziksel özelliklerini oluşturan; kitap boyutu, kullanılan kâğıdın özellikleri, kapak-cilt özellikleri, sayfa düzeni, kullanılan harflerin ve resimlerin çocuğa göre hazırlanması çocuğun kitapla etkileşim kurma isteğini harekete geçirir ve kitabı okumasını sağlar. Nitelikli çocuk edebiyatı ölçütlerinden bir diğeri de kitapların içeriksel özellikleridir. Kitapların içerik açısından da bir dizi ölçütü karşılaması gerekmektedir (Sever, 2007, s. 55).

Çocuk edebiyatı ürünlerinin niteliklerini tespit etmeye veya farklı paydaşların çocuk edebiyatına yönelik görüşlerini almaya dönük literatürde birçok araştırma mevcuttur. Çocuk edebiyatı ürünlerinin niteliklerini tespit etmeye çalışan araştırmalar (Alan, 2020; Alan, Hüküm ve Biçer, 2016; Bilgin, 2011; Dağlıoğlu ve Çakmak, 2009; Demirel ve Kökçü, 2019; Karaca ve Temizyürek, 2017; Karatay, Destebaşı ve Demirbaş, 2015; Yılmaz, 2016) incelenen eserlerin çocuğa göre olup olmaması, eserlerin içerik ve fiziksel özellikleri açısından değerlendirilmesi gibi amaçlarla yapılmıştır. Farklı paydaşların çocuk edebiyatıyla ilgili görüşlerini almaya yönelik yapılan (Aktaş, Stebler ve Uzuner Yurt, 2014; Bağcı Ayrancı ve Aytaş, 2017; Bağcı, 2007; Büyükkavas Kuran ve Ersözlü, 2009; Ceran, Özgül, Yıldız, Altun ve Dağ, 2019; Çevik ve Müldür, 2019; Hasırcı, 2017; Kan, 2011; Yakar, Yılmaz ve Arslan, 2016; Yazıcı Okuyan, 2009) çalışmalarda da özellikle öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı ve ürünlerine yönelik görüşlerinin alındığı görülmektedir. Bu çalışmada da çocuk edebiyatına yönelik ilgilerini tespit etmek amacıyla Türkçe öğretmeni adaylarının görüşlerine başvurulmuştur. Öğretmen olduklarında çocuklara kitap seçecek, kitap tavsiye edecek ve anne babaları kitap konusunda yönlendirecek olan Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı hakkındaki görüşleri önemli bir yer tutmaktadır. Çocuk edebiyatını tanımayan, özelliklerini ve niteliklerini bilmeyen öğretmenlerin, çocuklar için nitelikli kitaplar seçebilmesi mümkün olmayacaktır. Bu nedenle öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı hakkındaki görüşlerinin tespit edilmesi önemli görülmektedir. Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı hakkındaki görüşlerini almaya yönelik bu çalışmanın da bu yönleriyle alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına yönelik görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Öğretmen adaylarının çocuk edebiyatının gerekliliğine yönelik görüşleri nasıldır?
- Öğretmen adaylarının çocuk edebiyatının yararlarına yönelik görüşleri nasıldır?
- Öğretmen adaylarının çocuklar için yazılmamış eserlerin sakıncalarına yönelik görüşleri nasıldır?
- Öğretmen adaylarının çocuk edebiyatının sorunlarına yönelik görüşleri nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına yönelik görüşlerinin alındığı bu araştırmada, nitel araştırma desenlerinden olgubilim kullanılmıştır. “Olgubilim çalışmalarında veri kaynakları, çalışmanın odaklandığı olguyu yaşayan ve bunları dışı vurabilecek bireyler ya da gruplardır. Olgulara yönelik yaşantıları ve anlamları belirleyebilmek amacıyla görüşmeler yapılır.” (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 22).

Çalışma Grubu

Araştırma, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Programında öğrenim gören Türkçe öğretmeni adaylarıyla yürütülmüştür. Araştırma kapsamında 32 Türkçe öğretmeni adayının görüşlerine başvurulmuştur. Araştırma grubunun seçiminde amaçsal örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Bu örnekleme yönteminin kullanılma nedeni araştırmacının aynı kurumda çalışmasıdır. Araştırmada 3 ve 4. sınıflardan 14 erkek, 18 kız öğrencinin görüşleri alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmeler aracılığıyla katılımcıların anlam dünyaları, duyguları ve düşüncelerine yönelik veriler elde edilerek daha derin bilgiler edinilir (Kuş, 2012). Görüşme formu oluşturulurken Türkçe eğitimi alanında uzman 3 ve ölçme değerlendirme alanında uzman 1 akademisyenden görüş alınmış ve formda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Düzeltmeler sonucunda son şekli verilen form katılımcılara uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

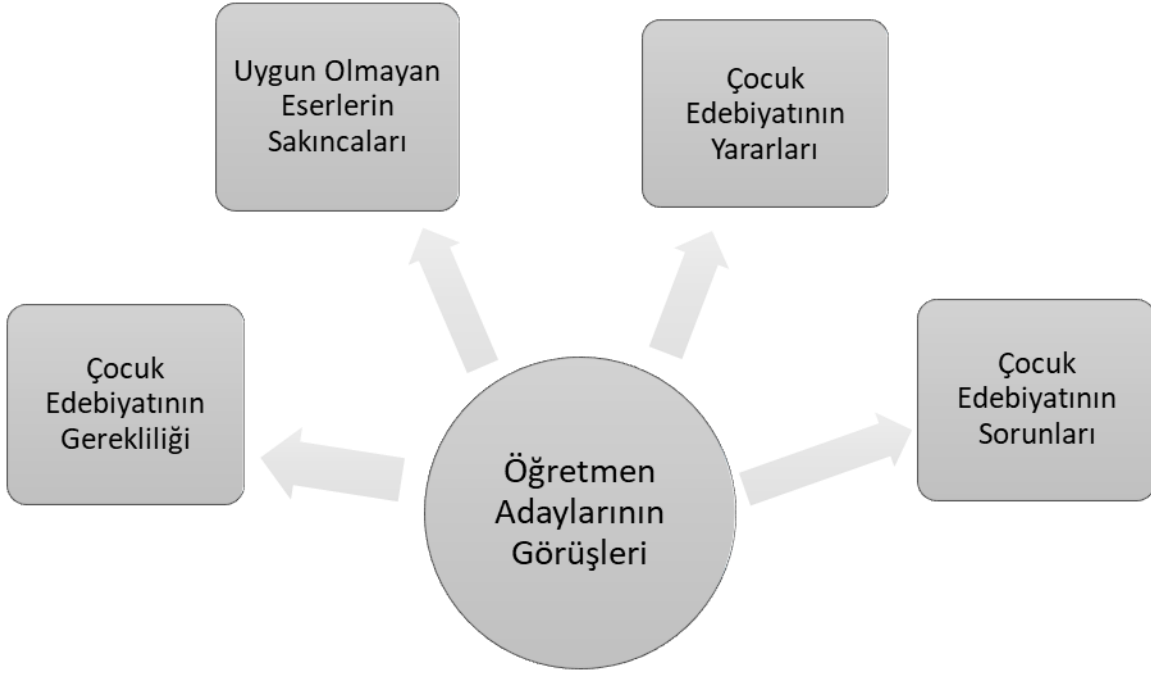
Türkçe öğretmeni adayları tarafından doldurulan yarı yapılandırılmış görüşme formu üzerinde kodlamalar yapılmış ve veriler betimsel analize tabi tutulmuştur. “Betimsel analizde elde edilen veriler önceden belirlenmiş temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır.” (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 239).

Güvenirlilik

Araştırmada, kodlama güvenirliliğini sağlayabilmek için görüşme formları üzerinde araştırmacı dışında başka bir uzman da örneklemden rastgele seçilen 5 görüşme formu üzerinde inceleme yapmıştır. Ortaya çıkan verilerin güvenirliliğini hesaplayabilmek için inceleyciler arasındaki uyum belirlenmiştir. Miles ve Huberman’ın (1994) formülü kullanılarak yapılan hesaplama sonucunda inceleyciler arası uyumun .79 olduğu tespit edilmiştir. .70 ve üzeri olması yeterli görüldüğünden (Miles ve Huberman, 1994) yapılan analizin güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına yönelik görüşlerine ilişkin veriler sunulmuştur. Öğretmen adaylarından toplanan görüşlerden hareketle elde edilen veriler yorumlanmış ve bulguları desteklemesi açısından öğretmen adaylarının görüşlerinden bazıları verilmiştir.

Şekil 1. Temalar

Çocuk Edebiyatının Gerekliliği

Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatının gerekli olup olmadığına yönelik görüşlerinden elde edilen verilerden hareketle, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının tamamının çocuk edebiyatının gerekli olduğu görüşünü savundukları ve bunu nedenleriyle açıkladıkları tespit edilmiştir. Çocuk edebiyatının neden gerekli olduğuna yönelik öğretmen adayı görüşlerine Tablo 1’de yer verilmiştir:

Tablo 1.

Çocuk Edebiyatının Gerekliliği

Kod	<i>f</i>
Seviyelerine uygun kitapları okumaları için gereklidir	29
İlgi ve ihtiyaçları dikkate alınarak hazırlanmış kitapları okumaları için gereklidir	20
Uygun içeriğe sahip kitapları okumaları için gereklidir	17
Okuma alışkanlığı kazanmaları için gereklidir	12
Zevk verecek kitapları okumaları için gereklidir	8
Bilişsel gelişimlerine katkı sağlayacak kitapları okumaları için gereklidir	7
Okuma sevgisi kazanmaları için gereklidir	7
Fiziksel açıdan uygun kitapları okumaları için gereklidir	6
Hayal dünyalarını geliştirecek kitapları okumaları için gereklidir	6
Deneyim kazandıracak kitapları okumaları için gereklidir	5
Ruhsal ihtiyaçlarını karşılayacak kitapları okumaları için gereklidir	4
Doğru kahramanlarla karşılaşmaları için gereklidir	3

Öğretmen adaylarının çocuk edebiyatının neden gerekli olduğuna yönelik görüşlerine Tablo 1’de yer verilmiştir. Öğretmen adaylarından elde edilen görüşlerin tamamı çocuklar için hazırlanmış edebiyat ürünlerinin olması gerektiğine yöneliktir. Çocukların seviyesi göz önünde bulundurulmadan hazırlanan ürünlerin çocuklara çok fazla yarar sunmayacağı, aksine bazı ciddi hasarlara da neden olabileceğini düşünen öğretmen adayları, en fazla “Seviyelerine uygun kitapları okumaları için çocuk edebiyatı gereklidir.” görüşünü savunmaktadırlar. Öğretmen adaylarına göre seviyeleri dikkate alınmadan hazırlanan eserler; konuları, içerikleri, kahramanları, fiziksel özellikleri, kurguları ve dil anlatım özellikleri açısından çocuğun dünyasına uzak olacaktır. Yine öğretmen adaylarına göre bu tür eserlerin çocuğa bir şey kazandırması da çok mümkün olmayacaktır. Öğretmen adaylarının bu görüşlerini sırasıyla çocukların; ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alan, uygun içeriğe sahip, okuma alışkanlığı kazandıracak, zevk verecek, bilişsel gelişimlerine katkı sağlayacak, okuma sevgisi kazandıracak, fiziksel açıdan uygun, hayal dünyalarını geliştirecek, deneyim kazandıracak, ruhsal ihtiyaçlarını karşılayacak ve doğru kahramanlarla karşılaştıracak kitapları okumaları için çocuk edebiyatı gereklidir. Öğretmen adayı görüşlerinden bazıları şöyledir:

Çocuklar hayal dünyalarını çocuk kitaplarında keşfetmektedirler. Onların elinden hayal dünyasını almak bizi dünyanın en kötü katili haline çevirir. Çünkü hayal edemeyen çocuk varla yok arasındadır. Bir çocuk hayal ederken kendisi olur. Bu sebeplerden ötürü çocuk edebiyatı çocukların hayatının her alanında olmalıdır. (Ö2)

Çocuk edebiyatının olması bir zorunluluktur diyebiliriz. Yetişkinler için yazılan eserlerin dış kapak tasarımları, eserin ismi, eser içerisinde kullanılan kelimeler çocukların yaşları ve gelişimsel özellikleri göz önüne alındığında böyle bir edebiyata ihtiyacın olduğu sonucuna ulaşılabilir. (Ö3)

Ayrıca yetişkinlere yönelik kaleme alınan birçok eserde şiddet, cinsellik, dini taassup, ideolojik propaganda, etnik ve milli değerlere saygısızlık, ırkçılık vb. gibi birçok olumsuz durumla karşılaşmamız mümkündür. Gerekli olgunluğa erişmemiş yetişkinleri bile belirli bir ölçüde etkileyebilecek bu kavramların çocuklar üzerinde telafisi olmayacak tahribatlara yol açabileceği gözden kaçırılmamalıdır. (Ö6)

Bunun yanı sıra çocuklara yaşantı zenginliği sağlayarak onların deneyimleyemeyeceği duyguları kitaplar aracılığıyla sezdirmemiz gerekmektedir. (Ö13)

Çocuk edebiyatının en önemli görevi okuma alışkanlığının kazanılmasını sağlamaktır. Çocuklar kitapları zevk alarak okurlarsa zamanla okuma alışkanlığını da kazanırlar. (Ö24)

Çocuk edebiyatı ürünlerinin çocuklara sağlayacağı yararları yönelik öğretmen adayı görüşlerine Tablo 2’de yer verilmiştir:

Tablo 2.

Çocuk Edebiyatının Yararları

Kod	f
Çocukların dil gelişimi destekler	27
Okuma alışkanlığı kazanmasını sağlar	23
Dünyayı ve içinde yaşadığı toplumu tanımasını sağlar	22
Çocukların bilişsel gelişimi destekler	21
Çok yönlü bakış açısı kazanmalarını sağlar	20
Çocukların duyuşsal gelişimi destekler	20
Çocuğun kendini tanımasına yardımcı olur	19
Çocuğu hayata hazırlar	18
Çocukların sosyal gelişimini destekler	17
Hayal dünyalarını geliştirir	16
Kültürel mirasın aktarılmasına katkı sağlar	13
Zevk alarak okuma yapmalarını sağlar	13

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Çocuk Edebiyatına Yönelik Görüşleri

Kişilik gelişimini destekler	12
Doğayı/hayvanları tanımalarına ve sevmelerine katkı sağlar	5
Macera ve keşfin tadına varmalarını sağlar	5
Geleceğini şekillendirmesine katkı sağlar	3
Özgüvenlerini artırır	3

Tablo 2’de öğretmen adaylarının çocuk edebiyatının yararlarına ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Buna göre çocuk edebiyatının en önemli yararı çocukların dil gelişimini desteklemesidir. Okuma alışkanlığı kazandırması, dünyayı, yaşadığı toplumu ve burada yaşayan insanları tanımalarını sağlaması, bilişsel, duyuşsal, sosyal ve kişilik gelişimini desteklemesi, çok yönlü bakış açısı kazanmalarını sağlaması ve hayal dünyalarını geliştirmesi de diğer yararlarından bazılarıdır. Öğretmen adaylarından hiç birisi çocuk edebiyatı ürünlerinin çocuklara herhangi bir katkı sağlamayacağına yönelik görüş bildirmemiştir. Hepsisi çocuk edebiyatının çocuklar üzerinde önemli etkilerinin olduğunu ve çocuklara birçok yönden katkı sağladığını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının konuyla ilgili görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

Sosyal gelişme, geniş anlamıyla bireyin doğumundan itibaren başlayan ve onun yaşantısıyla şekillenen bir evreyi kapsamaktadır. Çocuk sosyal bir çevrede dünyaya gelir ve iletişime geçer. Çocukluk yıllarında gerekli olan toplumsal gelişimi sağlayamamış kişiler ileriki dönemlerde topluma karşı birtakım uyumsuzluklar gösterebilir ve çevrelerine zarar verebilirler. Bu bağlamda çocuk edebiyatı sosyal gelişime katkı sağlar, çocuğu bilinçlendirir. (Ö1)

Çocukluk döneminde kitaplarla buluşan bir birey ileri ki yaşlarda hayatına yön verirken her zaman kazandığı değerler çerçevesinde bir izlenim sağlayacaktır. (Ö3)

İnsanların deneyimlerinden yararlanarak da bazı şeyler karşısında neler yapabileceğimizi öğreniriz. Yani bir olayı deneyimlemek zorunda değiliz. Çocuk edebiyatı da çocuklara farklı insanların tecrübelerini sunarak onları hayata hazırlar. Karşılaşacakları problemlerle nasıl baş edeceklerini, farklı çözüm yolları üretebileceklerini kitaplar aracılığıyla öğrenir çocuklar. Böylelikle de uygun kitaplarla çocuklar hayata hazırlanır. (Ö23)

Çocukluk dönemi bizim hayatımıza ekilen tohum dönemidir. Birey, çocukluk döneminde olaylara bakış açısını ne kadar çok geliştirdi ise, hayal dünyasını ne kadar çok geliştirdi ise, mantık gücünü ne kadar çok geliştirdi ise tohumdan da kastım budur; Çocuğun ilerleyen hayatında bu tohumlar onu olumlu etkileyecektir. Onlara başarının kapısını açacaktır. Unutmayalım ki yarının bireyleri bugünün çocuklarından oluşacaktır (Ö31)

Çocuk edebiyatı çocuğun gelişimi için gerçekten çok faydalıdır. Bir kere en önemli faydası çocuğa kitap okuma alışkanlığı kazandırmasıdır. Bu alışkanlığı kazandırmak gerçekten çok zordur. Çocuk edebiyatı çocuğa kitabı sevdiren ve okumaktan zevk almasını sağlar. Çocukta bu sayede yeni kitaplar okuma isteği uyandırır. (Ö32)

Çocuklar için hazırlanmamış edebiyat ürünlerinin çocuklar üzerindeki etkisine yönelik öğretmen adayı görüşlerine Tablo 3’te yer verilmiştir:

Tablo 3.

Çocuklar İçin Hazırlanmamış Kitapların Çocuklar Üzerindeki Etkisi

Kod	f
Olumsuz unsurlar barındırabilir (argo, şiddet, cinsellik, ırkçılık vb.)	24
Konuları çocuklar için uygun olmayabilir	21
Dil anlatım özellikleri çocukların seviyesinin üstünde olabilir	15
Çocukların kitaplardan soğumasına neden olabilir	13
Yanlış kahramanları model olarak sunabilir	11
Çocuğun olumsuz duygulara kapılmasına neden olabilir (karamsarlık, tükenmişlik vb.)	10

Fiziksel özellikleri çocuklar için uygun olmayabilir	9
Kötü alışkanlıklara yönlendirebilir	9
İdeolojik/siyasi fikirler barındırabilir	8
Çocuğun kavrama düzeyinin üstünde olabilir	7
Olay örgüsü çocuğun seviyesinin üstünde olabilir	5

Öğretmen adaylarının, çocuklar için hazırlanmamış kitapların çocuklar üzerindeki etkisine yönelik görüşleri incelendiğinde, adaylarının hiçbirinin çocuklar için hazırlanmamış eserlerin çocuklara okutulabileceğine yönelik olumlu görüş bildirmedikleri tespit edilmiştir. Adayların hepsinin görüşü bu tür kitapların çocuklar üzerinde olumsuz etki oluşturacağına yöneliktir. Elde edilen verilere göre çocuklar için hazırlanmamış kitapların çocuklar açısından en önemli sakıncası bu tür kitapların argo, şiddet, cinsellik ve ırkçılık gibi olumsuz öğeler barındırabileceğidir. Kitaplarda işlenen konuların, dil anlatım özelliklerinin, kitap kahramanlarının, kitapların fiziksel özelliklerinin ve olay örgüsünün çocuklar için uygun olmayabileceği de belirtilen diğer görüşlerden bazılarıdır. Bu konuyla ilgili görüşlerden bazıları şöyledir:

Ayrıca bu tür durumlar çocuklar üzerinde ters tepki yapabilir yani çocukların kitaplardan nefret etmesinde sağlayabilir çünkü daha kitap sevgisi ve alışkanlığı kazanmamış bir çocuk kendi seviyesinin üstünü çıkınca kendisine okudukları sıkıcı gelecek ve okumaktan vazgeçecektir. (Ö3)

Çocuklar için hazırlanmamış eserlerde, eserin dil ve anlatım özellikleri bir problem olarak çıkabilir karşımıza. Dil ve anlatımın çocuğun seviyesinde olmaması çocuğun kelimeleri, cümleleri anlayamamasına, verilmek istenen mesajları algılayamamasına yani kitabı anlayamamasına neden olur. (Ö22)

Çocuklar okudukları kitaplarda kendi dünyalarından bir parça görmek veya kitap kahramanı ile kendilerini özdeşleştirmek ister. Bu durumda kitap kahramanını model alan çocuk kendisi için yazılmamış bir kitabın kahramanı örnek alır ama bu kahraman çocuğun yanlış yönelmesine neden olabilir. (Ö27)

Çocuk edebiyatı dersi kapsamında birkaç tane çocuk kitabı inceleme fırsatım oldu. Bu kitaplar çocuklar için hazırlanmış olmasına rağmen çocukların gelişimi açısından birçok sakıncalı unsur içeriyordu. Örneğin; bu eserlerde seçilen kahramanlar çocuğu yanlış davranışlara yönlendirebilecek nitelikteydi. Çocuk o yaşta kendine rol model olarak kitaptaki kahramanları alabilir. Bu tür kahramanlar da çocuklar için çok sakıncalıdır. Bazı çocuk kitaplarında o yaştaki çocuklar için uygun olmayan, argo ifadeler yer alabiliyor. (Ö16)

Çocuk edebiyatında karşılaşılan sorunlara yönelik öğretmen adayı görüşlerine Tablo 4'te yer verilmiştir:

Tablo 4.
Çocuk Edebiyatında Karşılaşılan Sorunlar

Kod	f
Kitaplar hazırlanırken çocukların gelişim özelliklerinin dikkate alınmaması	17
Yetkin olmayan kişilerin kitap yazması	16
Kitaplardaki nitelik sorunu	14
İçerikte çocuklar için uygun olmayan unsurların yer alması	12
İşlenen konuların çocuğa göre olmaması	12
Kitapların denetimden geçmemesi	11
Çeviri kitaplarda dil sorunu olması	10
Kitaplarda fiziksel sorunların olması (punto, boyut, sayfa sayısı vb.)	10
Dil anlatım sorunları	9
Görsel unsurlara yeteri kadar özen gösterilmemesi	9
Ticari amaçlı kitap basımı	9

Çocuk edebiyatının önemszenmemesi	6
Yayınevlerinin seçici davranmaması	5
Çocukların ilgisine yönelik olmaması	3
Estetik açıdan zayıf olması	2
Kahramanların olumsuz özelliklere sahip olması	2

Tablo 4’te çocuk edebiyatında karşılaşılan sorunlara yönelik öğretmen adayı görüşlerine yer verilmiştir. Elde edilen verilere göre çocuk edebiyatında karşılaşılan en önemli sorun, kitapların çocukların gelişim özelliklerinin dikkate alınmadan hazırlanmasıdır. Bu sorunu yetkin olmayan kişilerin çocuk kitabı yazması sorunu takip etmektedir. Kitapların niteliklerinin zayıf olması, kitaplarda çocuklar için uygun olmayan unsurların bulunması (cinsellik, şiddet, argo vb.), çocuk kitaplarının denetimden geçmeden basılması ve çocuk edebiyatının önemszenmemesi de karşımıza çıkan sorunlardan bazılarıdır. Öğretmen adaylarının, çocuk edebiyatında karşılaşılan sorunlara yönelik görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

Çocuk kitaplarının yeterli denetimlerden geçirilmemesi de ayrı bir problem olarak karşımıza çıkar. İçerisinde çocuğa uygun olmayan, örnek almasını istemediğimiz fakat olumsuz örnek teşkil edebilecek öğelerden özenle ayrılmalıdır. (Ö6)

Çocuk edebiyatında karşılaşılan bir diğer sorun ise çeviri sorunudur. Yazar çeviri yaptığı dili de yapacağı dili de çok iyi bilmelidir. Çeviren kişi çocukların kitabı nasıl anlayacağı ve yorumlayacağını tahmin etmeli ve dili ona göre kullanmalıdır. (Ö9)

Çocuk edebiyatı eserlerinde yanlış kullanılan biçimsel özellikler vardır. Yazı puntosunun gereğinden büyük ya da küçük olması, kitapta bulunması gereken ve çocuğun seviyesine göre değişiklik göstermesi gereken resimler, satırlar arasında uygun olmayan genişlikler ya da çok fazla darlıklar çocuk edebiyatı eserlerinde karşılaşılan sorunlardır. (Ö18)

Edebiyatı çok iyi bilmek veya çok iyi yazar olmak çocuk kitabı yazmak için yeterli değildir. Çocukları tüm yönleri açısından tanımayan veya yazarlık yönü olmayan yazarların bu alanda eser vermesi ayrıca ortaya konulan bu eserlerin konu, içerik, fiziksel özellikler ve dil bakımından denetlenmemesi çocuğa görelilik ilkesiyle çelişen kitapların yayınlanmasına neden olmaktadır. (Ö20)

Bu konuda benim görüşüm çocuk edebiyatının veliler, öğretmenler, yazarlar, yayınevleri tarafından fazla ciddiye alınmamasıdır. (Bazılarını tabi ki bunun dışında tutmak gerekiyor.) Evet çocuk edebiyatına yönelik bir şeyler yapılmakta ama insanlar bunun bilincine tam olarak ulaşamadıkları için sırf olsun diye bir şeyler yapmaktalar. Kimisi para için yapmakta, kimi ismini duyurmak için yapmakta. Aileler ise sırf çocuğa kitap getirmek için almakta. Ne üretenler tam bilincinde ne de kullananlar. (Ö26)

Sonuç ve Tartışma

Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına yönelik görüşlerinin alındığı bu araştırmada, öğretmen adayları çocuk edebiyatının gerekliliği, çocuk edebiyatının yararları, çocuklar için hazırlanmamış kitapların çocuklar üzerindeki etkisi ve çocuk edebiyatında karşılaşılan sorunlara yönelik görüşler sunmuşlardır.

Çocuk edebiyatının gerekliliğine yönelik öğretmen adaylarından elde edilen veriler incelendiğinde “Seviyelerine uygun kitapları okumaları için çocuk edebiyatı gereklidir.” görüşünün ağır bastığı ve neredeyse tüm öğretmen adaylarının bu fikri beyan ettiği anlaşılmaktadır. “İlgi ve ihtiyaçları dikkate alınarak hazırlanmış kitapları okumaları için gereklidir, uygun içeriğe sahip kitapları okumaları için gereklidir, okuma alışkanlığı kazanmaları için gereklidir” görüşleri ise çocuk edebiyatının neden gerekli olduğuna yönelik

beyan edilen fikirlerden bazılarıdır. Büyükkavas Kuran ve Ersözlü (2009) tarafından yapılan sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinin alındığı çalışmanın sonuçları da benzerdir. Bu çalışmada da öğretmen adayları çocuk edebiyatının gereğine ve önemine inandıklarını belirtmişlerdir. Hasırcı (2017) tarafından yapılan ve Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına yönelik metaforlarının alındığı araştırmada da Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerini, çocuğun gelişiminde temel kaynak olarak gördükleri ortaya çıkarılmıştır. Benzer şekilde İnci Samur (2018) tarafından yapılan araştırmada da öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin, çocuklara okuma alışkanlığı kazandırabilmek için çocuğun yaş ve gelişim özelliklerine uygun nitelikli kitaplarla buluşturulması gerektiğini düşündükleri ortaya çıkarılmıştır.

Çocuk edebiyatının yararlarına ilişkin bulgular incelendiğinde de araştırmaya katılan öğretmen adayları “çocukların dil gelişimini destekler, okuma alışkanlığı kazanmalarını sağlar, dünyayı ve içinde yaşadığı toplumu tanıtır, çok yönlü bakış açısı kazandırır, çocuğu hayata hazırlar, zevk alarak okuma yapmalarını sağlar, macera ve keşfin tadına varmasını sağlar” gibi ifadelerle çocuk edebiyatının yararlarına değinmişlerdir. Literatür incelendiğinde yapılan araştırmalarda da benzer sonuçlara ulaşıldığını görmek mümkündür. Çocukların dilsel ve bilişsel gelişimlerine katkı sunması, yaratıcılıklarını geliştirmesi (Aktaş vd., 2014; Bağcı Ayrancı ve Aytas, 2017); okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırması, anadilinin inceliklerini sezdirmesi (Maltepe, 2009; Yakar vd., 2016); hayal gücünü geliştirmesi, sevgiyi ön plana çıkarması (Çevik ve Müldür, 2019; Ulusoy ve Altun, 2018); yol göstermesi, duyarlık kazandırması, farklı dünyaları ve insanları tanıtması (Hasırcı, 2017); kendini ifade etme becerisi kazandırması, kelime haznesini geliştirmesi, tahmin etme becerisini geliştirmesi, estetik zevk kazandırması (Baş, 2010; Kolaç, Demir ve Karadağ, 2012) araştırmalarda ortaya çıkarılan çocuk edebiyatının yararlarıdır. Oğuzkan’a (2013) göre de çocuk edebiyatının; çocukların ruhsal ihtiyaçlarını karşılama, okuma alışkanlığı kazanmalarını sağlama, hoş vakit geçirmelerini sağlama, yaşama gücünü artırma, hayatı keşfetmelerini sağlama, dili güzel kullanmalarını sağlama gibi birçok hedefi ve yararı vardır.

Çocuklar için hazırlanmamış kitapların çocuklar üzerindeki etkisine yönelik görüşler incelendiğinde, görüşlerin genel olarak yetişkinler için yazılan eserlerin çocuklara okutulmaması gerektiğine yönelik olduğu görülmektedir. Öğretmen adayları yetişkin kitaplarının; argo, şiddet, cinsellik, ırkçılık gibi olumsuz unsurlar barındırabileceği, konularının çocuklar için uygun olmayabileceği, dil anlatım özelliklerinin çocukların seviyesinin üstünde olabileceği, yanlış kahramanları model olarak sunabileceği, fiziksel özellikleri açısından çocuklar için uygun olmayabileceği, ideolojik/siyasi fikirler barındırabileceği ve olay örgüsünün çocukların seviyesinin üstünde olabileceği gibi sebeplerden dolayı, yetişkinler için yazılan eserlerin çocuklar için kullanılmaması gerektiğinden bahsetmişlerdir. Literatürde yer alan diğer çalışmalar incelendiğinde de seviyeye uygun olması, şiddet ve korku öğelerinden uzak olması (Bağcı Ayrancı ve Aytas, 2017); kapak, cilt, resimler ve harfler gibi biçimsel özelliklerin uygun olması (Ceran vd., 2019; Maltepe, 2009); açık, anlaşılır ve akıcı bir dilin kullanılması, somut unsurların kullanılması (Çevik ve Müldür, 2019); nitelikli görsellerin kullanılması (Erdal, 2008) gibi nedenlerden dolayı çocuklar için ayrı ürünlerin hazırlanması ve kullanılması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Dilidüzgün’e (2004) göre de çocuk edebiyatını edebiyattan ayıran bazı farklar vardır. Bu farklardan en önemlisi de çocuk edebiyatının hitap ettiği kitlenin özellikleridir. Yalçın ve Aytas’a (2002) göre ise çocukların okuyacağı ürünlerde özellikle çocuğun ruh dünyasında olumsuz izler bırakacak konuların işlenmemesi ve konu seçiminde pek çok unsurun göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına yönelik görüşlerinden elde edilen diğer görüşler de çocuk edebiyatının sorunlarına yöneliktir. Türkçe öğretmeni adaylarına göre çocuk edebiyatında; kitaplar hazırlanırken çocukların gelişim özelliklerinin dikkate alınmaması, yetkin

olmayan kişilerin kitap yazması, kitapların niteliklerinin düşük olması, içerikte çocuklar için uygun olmayan unsurların yer alması, kitapların denetimden geçmemesi, çocuk edebiyatının önemsenmemesi, kitapların estetik açıdan zayıf olması ve kahramanların olumsuz özelliklere sahip olması gibi sorunlarla karşılaşmaktadır. Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde de benzer sonuçlara ulaşıldığını görmek mümkündür. Kolaç vd. (2012) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adayları Millî Eğitim Bakanlığının çocuk edebiyatına yönelik bir komisyon oluşturulmasını en büyük sorun olarak görmekteyler. Aynı çalışmada öğretmen adaylarının kitapların fiziksel özellikleri, dil anlatım özellikleri, kitapların incelenmesi, ailelerin bilinçlendirilmesi gibi hususlarda da sorunlar tespit ettikleri ve bunların çözümüne yönelik görüşler sundukları görülmektedir. Yazıcı Okuyan (2009) tarafından yapılan araştırmada da iyi seçilmemiş ve geliştirilmemiş kahramanların kitapta anlatılan olayların inandırıcılığını azaltacağı sorununa değinilmiştir. Karakuş (2017) tarafından yapılan araştırmada ise bazı çocuk kitaplarında görselliğe çok önem verilmediği veya hiç görsel kullanılmadığı ortaya çıkmıştır. İnce Samur'un (2018) çalışmasında ise öğretmen adaylarının çocuk edebiyatının önemli görülmediği sorununa değinerek çocuk edebiyatının küçümsenmemesi gereken bir alan olduğu görüşünü belirttikleri tespit edilmiştir.

Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına yönelik görüşlerinin alındığı bu araştırmada öğretmen adaylarının çocuk edebiyatının farkında oldukları, bu hususta bilinç geliştirdikleri ortaya çıkarılmıştır. Öğretmen adaylarının çocuk edebiyatının gerekliliğine inanması, çocuk edebiyatının yararlarının farkında olmaları, yetişkinler için hazırlanan eserlerin neden çocuklara okutturulmaması gerektiğini bilmeleri ve çocuk edebiyatında yaşanan sorunları tespit edebilmeleri bu farkındalığın ve bilincin göstergeleridir. Geleceğin öğretmenlerinin bu bilinçte olmaları; çocuklara daha nitelikli eserlerin hazırlanması, seçilmesi ve okutturulması açılarından oldukça önemlidir. Araştırmada elde edilen sonuçlardan hareketle şu öneriler sunulabilir:

- Çocuk edebiyatının gerekli olduğu hem araştırmada hem de diğer araştırmalarda ortaya çıkan bir sonuçtur. Bundan hareketle çocuk edebiyatına gerekli ilginin gösterilmesi ve bu doğrultuda eserler hazırlanması gerekmektedir.

- Çocuk edebiyatının çocuklara kazandıracığı birçok yarar vardır. Ancak unutulmamalıdır ki bunların çocuklara kazandırılması için nitelikli ürünlerin olması gerekmektedir. Hem yazarların hem de çocuklara kitap seçenlerin bu bilinçle hareket etmesi gerekmektedir.

- Yetişkinler için hazırlanan eserler birçok yönden çocuklar için uygun olmayan kitaplardır. Bu nedenle çocuklara çocuklar için hazırlanan eserlerin okutulması gerekmektedir.

- Çocuk edebiyatı ürünlerinde birtakım sorunların görüldüğü tespit edilmiştir. Bu sorunların temelinde ise hazırlanan eserlerin incelenmemesi/denetimden geçmemesi yatmaktadır. İlgili kurumların çocuk kitaplarını denetleyecek bir mekanizma kurmaları gerekmektedir.

Kaynaklar

Aktaş, E., Stebler, M. Z. ve Uzuner Yurt, S. (2014). *Türk dili ve edebiyatı öğretmen adaylarının çocuk ve gençlik edebiyatı ile ilgili farkındalık düzeyleri* (s. 8-18). I. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, sunulmuş bildiri, İstanbul: Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yazarları Birliği.

- Alan, Y. (2020). Robin Hood isimli eserlerde çocuğa göre olmayan ögeler. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(28), 1296-1318.
- Alan, Y., Hüküm, M. ve Biçer, N. (2016). Çocuğa görelik ilkesi açısından Cemal Süreya'nın Aritmetik İyi, Kuşlar Pekiyi adlı eseri (s. 222-233). *1. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu*, sunulmuş bildiri, Elazığ: Asos Yayınları.
- Arseven, T. (2005). Mesaj açısından çocuk kitapları. *Hece*, (Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı), 9(104-105), 42-52.
- Aykaç, M. (2011). *Türkçe Öğretiminde çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin anlatma becerilerine etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bağcı Ayrancı, B. ve Aytaş, G. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatının eğitimde işlevselliği üzerine görüşleri. *International Journal of Human Sciences*, 14(4), 4226-4240.
- Bağcı, H. (2007). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına ve çocuk edebiyatı dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, (174).
- Baş, B. (2010). Söz varlığının oluşumu ve gelişiminde çocuk edebiyatının rolü. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27(27), 137-159.
- Bilgin, H. (2011). *5-6 yaş çocuklarına yönelik 1990-2010 yılları arasında basılan resimli kitapların çocuğa görelik kavramına göre incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Büyükkavas Kuran, Ş. ve Ersözlü, Z. N. (2009). Sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatına ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 1-17.
- Ceran, D., Özgül, E., Yıldız, D., Altun, K. ve Dağ, A. N. (2019). Türkçe öğretmenlerinin çocuk edebiyatı ürünlerine ilişkin görüşleri: Bir durum çalışması. *Route Educational and Social Science Journal*, 6(10), 851-860.
- Çevik, A. ve Müldür, M. (2019). Sınıf öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı farkındalığı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(72), 1869-1883. doi:10.17755/esosder.564082
- Dağlıoğlu, H. E. ve Çakmak, Ö. Ç. (2009). Okul öncesi çocuklarına yönelik yayınlanan hikâye kitaplarının şiddet ve korku öğeleri açısından incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(3), 510-534.
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve iç yapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 12-27.
- Demirel, Ş. ve Kökçü, Y. (2019). Richard Bach'ın Martı adlı eserinin çocuğa görelik bağlamında incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29(2), 149-161. doi:10.18069/firatsbed.661315
- Dilidüzgün, Ş. (2004). *Çağdaş çocuk yazını* (2. bs.). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Dursunoğlu, H. (2013). Çocuk edebiyatı. Ö. Yılar ve L. Turan (Ed.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı içinde* (4. bs., s. 27-36). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Erdal, K. (2008). Çocuk edebiyatı ve çocuk kitapları. *Milli Eğitim*, (18), 156-165.
- Hasırcı, S. (2017). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla analizi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(51), 717-728. doi:10.17719/jisr.2017.1808
- İnce Samur, A. Ö. (2018). Öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin çocuk edebiyatına ilişkin görüşleri. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, (6), 231-243.
- Kan. (2011). *Türkçe öğretmenlerinin çocuk edebiyatı ile ilgili görüşleri üzerine nitel bir araştırma*. 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, sunulmuş bildiri, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Karaca, G. ve Temizyürek, F. (2017). Sevim Ak'ın öykülerinin çocuğa görelik ilkesi açısından incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 177-195. doi:10.14686/buefad.263572
- Karakuş, N. (2017). Çocuk kitaplarındaki Nasreddin Hoca. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(10), 236-252. doi:10.16990/SOBIDER.3412

- Karakuş, N. ve Çoksever, P. (2019). Değerler eğitiminde rol model olarak kadın kahramanlar. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 10(20), 45-62.
- Karatay, H. (2007). Dil edinimi ve değer öğretim sürecinde masalın işlevi ve önemi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 463-475.
- Karatay, H., Destebaşı, F. ve Demirbaş, M. (2015). Çocuk edebiyatı ürünlerinin 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin karakter gelişimine etkisi. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, ÖS-II*, 123-140.
- Kavcar, C. (1999). *Edebiyat ve eğitim*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Kolaç, E., Demir, T. ve Karadağ, R. (2012). Öğretmen adaylarının dil eğitiminde çocuk edebiyatı metinlerinin kullanımına yönelik görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 161(161).
- Kuş, E. (2012). *Nitel-nitel araştırma teknikleri* (4. bs.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Maltepe, S. (2009). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerini seçebilme yeterlilikleri. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(21), 398-412.
- Miles, M. B. ve Huberman, M. A. (1994). *Qualitative data analysis*. London: Sage Publication.
- Oğuzkan, A. F. (2013). *Çocuk edebiyatı* (10. bs.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ömeroğlu, E. T. (1998). Okul öncesi dönemde dil gelişimi ve çocuk edebiyatı. *Türk Dili*, (556).
- Sever, S. (2007). Çocuk kitaplarında bulunması gereken temel özellikler. Z. Güneş (Ed.), *İlköğretimde çocuk edebiyatı içinde* (s. 39-64). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Sever, S. (2015). *Çocuk ve edebiyat* (8. bs.). İzmir: Tudem Yayınları.
- Şirin, M. R. (1994). *99 soruda çocuk edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Şirin, M. R. (2000). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Ulusoy, M. ve Altun, D. (2018). Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı ve resimli çocuk kitapları ile ilgili metaforları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(67), 1206-1221. doi:10.17755/esosder.391811
- Yakar, Y. M., Yılmaz, O. ve Arslan, M. A. (2016). Türkçe öğretmeni adaylarının edebiyat ve çocuk edebiyatı kavramlarına ilişkin algıları. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, (17), 95-105. doi:10.12973/jlle.11.303
- Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2002). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yazıcı Okuyan, H. (2009). Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin okuma saatlerinde kullanılan çocuk edebiyatı ürünlerini seçme ölçütleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(18), 135-159.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. bs.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, O. (2016). Kurgusal nitelikli çocuk kitapları ve karakter eğitimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(3), 311. doi:10.16916/aded.36213